

# Mabalinyo ti Maaddaan iti Sibibiag a Pammati

## Pangyun-una

“...Inton umay ti Anac ti Tao, addanto ngata masaracanna a pammati ditoy daga? (Lucas 18:8).

Mapadpadasan toy lubongtayo iti kinakesang iti pammati. Manmano dagiti tattao a mangisaad iti pammatida iti masacbayan. Adu dagiti awanan pammati iti callaysada, a dagiti pangpangulot’ politica sidadayaw nga agpaayda iti pagilianda wenno naan-anay iti panangisagana ti adal cadacuada cadagiti carcarit a masungadanda. Iti isasangoda cadagiti parparicut ti inaldaw-aldaw a panagbiag, adu dagiti tattao a basta awanen ti panagtalecda nga addanto pay nasaysayaat a bigat.

Iti napacsuyan, agmamayo a lubong, dagiti pampanunot a cas “Dagiti bacnang bumacbacnang ken dagiti napanglaw pumangpanglaw” ken “Awan ti aniaman a mapaglinteg” warawaraenda ti pampanunottayo.

Iti isu met la a tiempo, adu dagiti tattao a mangmingming cadagiti pammateg ken carcari ti Biblia a cas mannangikeddeng ken cadaananen. Ti nalatac a pamay-an isut’ panangaclon ken panangpasingked iti amin a capanunotan, numanpay ania dagita. Ngem dagita met la a tattao dida ammo nga iti casta a pamay-an di-bumurong a mangpataud iti panagduadua, a mangpacapsut iti pammati.

Mabalin a ditay malibac iti caadda ti Dios, ngem, gapu iti kinamaterialismo, humanismo ken barengbareng a moralidad ti lubong iti aglawlawtayo, inallucoytayo ti bagbagitayo a saan a bumiang ti Dios cadagiti ar-aramid ti tao. Mingmingmingantayo iti sarming ket ti ladawan saanna nga ipakita ti Dios.

Uray cadagiti agcuncuna a Cristianoda ti relihion masansan nga apag-apaman laeng. Adu ti awanan iti pamunganayan a pannacaammo cadagiti pannursuro ti Biblia wenno iti panamatida ti iglesiada. Nacaad-ado ti mamati a tunggal paset ti biag basta banag a pili a personal, ket awanen ti napangruna iti labes ti ricnada. Imbes ta agsanggirda iti Dios pagcammatalcanda laeng ti bagida a mangwacnit cadagiti parparicutda. Ket, gapu ta ti ricna agbaliwbaliw, matda dagiti tattao a mariribuc ken gumamgammat iti aniaman a macaidiaya iti namnama.

## Dagiti Relihioso A Di-Mamati

Kinuna ni para-bilang [Pollster] George Barna maipapan iti Cristianismo Americano: “Natalecac a canunonganyo iti kinarelihioso dagiti Americano. No siac, basbassit ti pannacaallucoyco a napaypaysotayo a Cristiano, uray pay ania ti bucod-a-sirmatatayo” (George Barna, *The Index of Leading Spiritual Indicators*, 1996, p. xvi).

Ti pannacapasingked ti kinarabaw ti pammati masaracan iti kinapudnona a, nupay 90 por ciento dagiti Americano ti agcuna nga agcarcararagda, adu dagiti di-natalged nga adda pacaigiddiatan dagiti cararagda (*National & International Religion Report*, May 17, 1993). “Ti nasacsiantayo iti naud-udi a paset ti maica-20 a siglo isu ti dumacdackel a secularisasyon dagiti tattao nga agcuncuna a relihiosoda,” impalawag ti para-bilang [pollster] (pp.2-3).

Tumultulong cadagiti iglesia a mangwacnit iti daytoy a paricut? Ti nagbanagan iti panagwanawan cadagiti 11,122 a tattao cadagiti innem a denominasyon Cristiano ipatulidona a saan nga ar-aramiden

dagiti iglesia ti trabahoda no maipapan iti panangpatal-oda iti pammati dagiti camcamengda. Cacatlo laeng dagiti nawanawanan a nataengan ti nagguna nga addaanda iti macabalaliw-biag a pannakilangenda iti Dios ken ti panangipamaysada ti agpaay iti padada a tao (“What Makes Faith Mature?,” Eugene Roehlkapartian, *Christian Century*, May 9, 1990, pp. 496-499).

No iti Estados Unidos, a cuna dagiti dadduma nga isut carelihiosoan a Cristiano a nasion, addaan cadagita cacasta a parparicut, aniat’ ibaga daytoy cadatayo maipapan ti natda a paset ti lubong? Ti awanan pammati – iti agtigtignay, sibibiag a talectayo iti Dios ken ti pannakilangentayo Kencuana – isut nagsacnap a paricut a mangsamsamay iti tunggal nasyon ken dandani intunggal tao.

No maipapan iti pammati, pakireden wenno awaten cadi ti Dios ti agduduma a pamay-an? Agpayso cadi, cas pasien dagiti ado, nga ado ti dalan nga agturong iti Dios?

Impatuldo ni Jesu Cristo cadatayo ti maymaysa a pagturongan: “Ngem umasideg ti tiempo, ket dimtengen, a dagiti napaypayso nga agdaydayaw, daydayawendanto ti Ama iti espiritu ken kinapudno. Ta dagiti cacasta ti sapsapulen ti Ama nga agdayaw Kencuana” (Juan 4:23). Masapul a ti panagrucabtayo iti Dios ipasimudaagna iti kinapudno. Nupay ta ti panagrucab iramanna ti ricna ken emosyon, namnamaen ti Dios ti pannacatarustayo no casano ken no sapay nga agrucabtay Kencuana. Babaen laeng ti pannacatarus cadagitoy a capanunotan a mabaelantay ti mangpadackel iti natalged, di-magunggon a pammati a sasaoen ti Biblia.

### **Ti Agnanayon A Paricut**

Dumteng ken pumanaw dagiti caputotan, ngem agtultuloy latta dagiti nacaro a parparicut. Ti kinaawan-pammati nabayagen ti caaddana. Dua ribu a tawenen ti naglabas idi insawang ni Jesus iti maysa a pangngarig a pinangipakitana iti pannacasapul a maaddaan ken aramidentayo iti sibibiag a pammati. Insalaysayna maipanggep iti maysa a balo a babai a marigrigatan a manggun-od iti hustisya. Numan pay casta, inanduranna ti nagbiroc iti nalinteg a pangngeddeng, ket iti camaudianna inkeddeng ti hues a tulonganna gapu laeng ta nasemsemanen iti cancanayon a panagun-unnoyna (Lucas 18:1-5).

Inaramat ni Jesus daytoy a pangngarig nga inadawna iti inaldaw-aldaw a cabibiag a pangipakita iti cari ti Dios a bumallaet para cadagiti tattao nga addaan pammati: “Ket ti Dios, dinanto aya tulongan dagiti tattaona nga umas-asug Kencuana iti aldaw ken rabii? Dinanto cadi dardarasan ti tumulong cadacuada? Ibagac cadacayo a dagdagusennanto nga ited ti calinteganda” (versiculo 7-8).

Nupay ta impatalged ni Cristo cadatayo a sungbatan ti Dios dagiti cararagtayo, addancayo cadi iti pammati a sungbatanna ti cararagyo?

Ti pannacaawat ken panagbiag a mayannatop cadagiti bilbilin ti Dios itandudona iti pammati[tayo] iti Dios ken dagiti carcarina. Tulongannatayo ti pammati a mangiwacnit cadagiti parparicut ken pacariribucantayo ditoy lubong. Itdenna cadatayo iti talged a casapulantayo a mangpadur-as ti biagtayo.

Idi inggibus ni Jesus daytoy a pangngarig, sinaludsodna cadatayo iti maysa a saludsod nga addaan nauneg a caipapanan: “Ngem inton umay ti Anac ti Tao, addanto ngata masaracanna a pammati ditoy daga?” (versiculo 8).

Nacarasrasay ti pammati cadagitoy nga aldaw, ngem mabalintayo a paadoen no maawatantayo dagiti tulbec ti pammati. Ituloyyo ti agbasa tapno maammoanyo ti ad-ado maipapan no casano ti pannacaada iti sibibiag a pammati cadacayo.

### **Ania Iti Pammati?**

“Ti caadda ti pammati, isut panangnamnama nga awaten dagiti bambanag nga ur-urayen ken panagtalged iti caadda dagiti bambanag a ditay makita” (Hebreo 11:1).

Makitayo cadi ti ado a pammati ditoy lubong iti aglawlawyo? Agbibigtayo iti gimong a secular ti sursurona nga awanan-a-pulos iti pammati. Idinto ta ngangani isuamin a tattao dida agbasbasa ti Biblia, awan ti ado nga ammoda iti Dios.

Ado pay ketdi dagiti saan a natalged nga adda Dios. Dagiti dadduma, nupay mamatida Kencuana, saanda nga ammo no ania ti kitana a Dios. Saannatay a mapagsiddaaw daytoy a casasaad. Calpasan amin, awan pannacabalinna a dagiti tattao maaddaanda ti agbibigi a pammati iti dida am-ammo a Dios.

Dacayo ngay? Napanunotyo – ammoyo – no ania ti cabaelan ken aramiden ti Dios para cadacayo?

Ibaga ti Dios ti Biblia a mabalintayo a maammoan ken mapagdur-as ti pannakicadduatayo Kencuana. Mabalintayo nga ammoen no ania ti plinanona para cadatayo ken dagiti familiatayo iti daytoy a biag ken iti masacbayan. Mapatalgedantayo a tarigagayanna dagiti naimbag a bambanag para cadatayo. Ibaga ti Saona cadatayo a “...ti kinasanto naserbi iti uray ania, agsipud ta icarina ti biag ita ken iti masacbayan” (1 Timoteo 4:8, nainayon ti pananggunamgunam).

Saan laeng a maammoantayo ti Dios, ti panamatitayo iti Dios, ngem ad-ado pay – mabalin a sursuroen ti panamatitayo iti Dios.

Adda dackel unay a naggiddiatanna. Ado a tattao ti mamati iti Dios. Panunotenda iti caaddana, ngem nalabit awan ti dackel a pamanunotanda iti caaddana. Ngem ti Dios saan a naan-anay ti kinaagpaysona cadacuada, ket daytoy kinaawan kinaagpaysona samayenna no ania ti panunot ken aramidna.

Iti casumbangirna, iti panamati iti Dios, isut caadda iti pammati a ti Dios aramidenna para cadatayo iti aniaman nga incarina nga aramidenna. Namnamaenna nga agtignaytayo iti dayta a pammati. Sapulenna nga addaantayo iti agbibigi a pammati iti caaddana, pannacabalinna ken carcarina.

Ti pammati saan a casla salsalamangca a banag. Nupay casta, iturongna iti natalec a cababalintayo iti Dios. Ti pammati pagtignayenna ti nakemtayo iti pannalged ti pannacabalin ken pagayatan ti Dios nga agtignay cadagitoy bibigtayo. Ti pammati agbalin nga ad-ado ngem iti capanunotan a dumur-as iti panangidatag iti bagi nga agpaay, saan laeng iti panagtalectayo iti Dios nga iramanna ti bagina cadagitoy bibigtayo, ngem ti panangaramidna iti pagayatanna. Mabalintay ti agtalinad a sitatalged a ti pagayatan ti Dios saanna nga iraman ti kinabarengbareng wenno cawaw a cababalin – ti laeng “kinasanto a naserbi iti uray ania [a bambanag].”

Ti Sao ti Dios ilawlawagna iti panagbiag iti pammati. Patalgedannatayo nga “Agbiagto ti pinalinteg ti Dios babaen ti pammati” ken “magnacami babaen ti pammati, saan nga iti banag a makita” no babawientayo dagiti basbasoltayo ken rugyantayo ti agbiag iti naipamaysa, nadiosan a biag nga iturong ti Mangisalacan cadatayo (Roma 1:17; 2 Corinto 5:7). Dagiti tattao

nga agbibbiag iti pammati cas pasurot ni Cristo ken camcameng ti Iglesia ti Dios isutda dagiti “mamati” Kencuana (Aramid 5:14; 1 Timoteo 4:12).

Ti Sao ti Dios adda naimbag a rasonna a mangawag cadacuada a dagiti mamati.

Iti Baro a Tulag ti Greico a sao para faith [pammati], iti tunggal daras, capadana met laeng iti sao a belief [pammati]. [Kitaenyo “Ti Caipapanan ti Pammati” ditoy baba). Nupay ta pilien dagiti agipatpatarus ti “faith” wenno “belief” segun ti pannacatarusda iti cababagas ti tunggal versiculo, ti caipapananna gagangay a nalawlaw ngem ti maysa cadagitoy dua no maaramat a maymaysa.

### **Ti Caipapanan ti Pammati**

Ado dagiti tattao a mangpanunot nga iti “pammati” cas maysa a ricna wenno nagraragup a capanunotan a mangibagi iti pangngeddeng ti maysa a tao. Nupay ta agpada dagitoy a capamanunotan a mangiraman iti paspaset ti pammati, ti entero a pangisalaysay nalawlaw. Ti saot’ Greico masansan a maipatarus a “pammati” isu ti pistis, caipapananna “nasingked a panangallucoy” ken “pangngeddeng a naibatay iti panangdengngeg.” Riparenyo ti pannalaysay iti mararaem a dicsionario ti Biblia:

“Ti cangrunaan nga elemento ti ‘pammati’ iti pannacayugnayna iti di-makita a Dios, a maisabali iti ‘pammati’ iti tao, naisangayan ti pannacairuarda iti pannacaaramat daytoy a balicas ken ti mayannatop a pisteuo; (1) ti nasingked a panangimaymaysa iti panggep (convicsion), a mangpataud iti entero a pannacaclon ti panangipalgac wenno kinapudno ti Dios, cas pangarigan: 2 Tesalonica 2:11-12; (2) ti cabucbucodan-nakem nga isusuco Kencuana: Juan 1:12; (3) ti cababalin a pinakired dayta nga isusuco: 2 Corinto 5:7. Ti kinangatot’ saad naited iti maysa wenno ti sabali cadagitoy nga elemento segun ti cababagasna” (*Vine’s Complete Expository Dictionary of Old and New Testament Words*, 1985, “Faith”).

Ti pammati maysa a cababalin, panangimaymaysat-nakem ken ugali a naibatay iti rumbeng a pannakilangen iti Dios. Saan a di-aggungonay, no di ket dumackel iti capigsa ken caadalemna bayat ti panangtaraontayo iti dayta a pannakilangentayo iti Namarsua cadatayo iti entero a panagbiagtayo.

### **Panangsalaysay Iti Pammati**

Uray iti cabaroan a pagsasao, iti panamati iti maysa a tao, banag wenno gapu isut pannacaadda iti pammati iti dayta a tao, banag wenno tignay – iti panamati nga isut pudno, nalinteg ken maiparbeng iti tulong ken iramanan ti maysa a tao. Iti isu met la a wagas, ti pannacaadda iti pammati cas sinalaysay ti Biblia isut entero a panamati iti maysa (ti Dios), iti panamati ken panagtignay iti kinapudno ti Saona (ti Biblia) ken ti panagbiag para cadagitoy cadadackelan a cagagapu: ti pannacaisalacan dagiti amin a mamati iti dumdumteng a Pagarian ti Dios (Marcos 1:14-15).

Ti Pammati isut’ Panamati. Ngem ditay aramiden ti caugmaan a biddut iti panangipagarup a no mamatitayo iti Dios – nga Isu ket adda – adda ngarud cadatayo ti pammati. Ado dagiti mangic-icut iti daytoy biddut a capanunotan. Cunada a mamatida iti Dios; ngarud, ipagarupda, nga addaanda iti pammati.

Ti panamati iti Dios isu laeng ti pangrugian iti pammati. Ngem iti panamati iti Dios saanna nga iraman iti bagitayo a naipamaysa iti panagserbitayo ken ni Jesu Cristo ken iti Dios Ama.

Macairanud iti panamatitayo iti Dios, ngem saan a naan-anay. Cas iparipar cadatayo ni apostol Santiago: “Mamaticayo cadi a maymaysa ti Dios? Nasayaat! Mamati met dagiti demonio – ket agpigergerda pay iti buteng!” (Santiago 2:19). Masapul a mapantayo iti labes ti tucad iti pammati nga impakita dagiti demonio.

No cayattayo a pasayaaten ti biagtayo, ti pagulidanan iti sibibiag a pammati isu coma ni Jesu Cristo. Ti biagna isut naan-anay a pagulidanan iti pammati. Iti entero a nataoan a tawtawenna imparangarang ni Jesus iti naan-anay, sibibiag a pammati ket pinatignayna dagiti sabsabali saan laeng a ti panamatida iti Dios, no dipay ket ilabesda iti umaddang babaen ti panamatida iti aniaman nga ibagbagana.

Idi naammoan ni Jesus a natay ni Lasaro, imbagana ken ni Marta, ti babai a cabsat ni Lasaro, “Mapagungarto ni cabsatmo” (Juan 11:23). Inaclonna a, wen, “Ammoc a mapagungarto inton maudi nga aldaw” (versiculo 24).

Ti sungbat ni Marta isut mangipakita a saanna laeng a pinati ni Jesus, no dipay pinatina ti aniaman nga imbagana. Ti pammatina ad-ado ngem iti basta panangawatna iti caadda ti Dios. Pinatina ti cari ti Dios a pagungarena ti natay.

Insungbat ni Jesus kencuana: “Siac ti panagungar ken ti biag. Ti siasinoman a mamati Caniac, uray pay no matay, agbiagto. Ket ti siasinoman nga agbiag ken mamati Caniac, pulos a dinto matay. Patiem daytoy?” (versiculo 25-26). Calpasan ti panangpasingked manen ni Marta iti pammatina, simmungbat ni Jesus babaen ti panangayabna a rummuar ti cabsatna, “Lasaro, rummuarca!” – ket rimmuar ni Lasaro iti tanem, a napagungar manipud ken patay (versiculo 27-44).

Ti biag ni Marta naisangayan a pagulidanan iti sibibiag a pammati – kita ti pammati a casapulan ti pannacaisalacan. Ti sibibiag, agtigtignay a pammati isut panagtalec a cabaelan ken pagayatan ti Dios iti bumallaet iti biagtayo. Mabalintay ti maaddaan iti castoy a kita ti pammati. Mabalintay met ti mamati iti Dios! No mamatitayo, casta met nga ibabaetnatayo.

Ti napudno, agtigtignay, nabileg, sibibiag a pammati iti Dios ti Biblia naricut nga arapaapen iti daytoy managduadua, secular a gimongtayo. Ngem mabalin ken talaga a mapasamac. Dayta a pammati, a cacuyog dagiti bendisyon nga ited ti Dios cadatayo no ipacattayo, nadadaan para cadagiti napaypayso a mamati Kencuana.

### **Ti Pammati Pammanecnec**

Ti “capitulo ti pammati” ti Biblia salaysayenna ti pammati a castoy: “Ita, ti pammati isut anag (pannacaammo, natalingenngen a kinatalged, natibker a pagbatayan] dagiti bambanag a namnamaen, ti pammanecnec [kinamaymaysat’-nakem, kinaagpayso, pammasingked] cadagiti bambanag a ditay makita” (Hebreo 11:1). Ti pammati isut talgedtayo iti caadda dagiti bambanag a ditay makita.

Ti natda a paset ti Hebreo 11 ipatuldonga dagiti napaypayso a tattao idi nabayagen a tiempo a naglabas isuda dagiti pagulidanan iti pammati. Pinatida ti Dios, uray pay nagingga iti patay, ta nagtalecda nga isalacan ti Dios ida wenno pagungarena ida iti agnanayon a biag iti Pagarianna. Namatida. Ti Pammati isut nangted cadacuada iti pammataged iti panagtultuloyda.

Ngem ti pammati saan a barengbareng a panagtaringagay, nalaca a ricna nga agbalin a naimbag amin a bambanag. Ti pammati isut nauneg a convicsyon a nauneg ti panangasicaso ti Dios cadatayo ken adda iti pusona ti cancanayon a panagtignayna a mangted ti casayaatan para cadatayo.

Mabalin ti tunggal maysa cadatayo a maaddaan iti casta a kita ti pammati. Kinapudnona, masapul ti caaddana cadatayo no tarigagayantayo a dayawen ken ayaten ti Dios gapu ta “no awan ti pammati, saan a mabalin nga ay-ayoen ti Dios. Ta ti siasinoman nga umasideg iti Dios, masapul a patienna nga adda Dios a manggunggona cadagiti siaanep nga agsapul Kencuana” (versiculo 6).

Ti napalabas a versiculo isalaysayna ti dua a paset ti pammati. Umuna a patientayo ti caadda ti Dios. Isu ti maymaysa ken cacaisuna a nalinteg-amin, manacabalin-amin a Nabiag – banag a mabalintay a maawatan babaen ti kinasangsangayan ti pisical a pinarsuana a makitatayo iti aglawlawtayo (Roma 1:20). Sa masapul a patientayo a ti Dios iti camaudianan gunggunaanna dagiti sipapacumbaba, situtulgog nga agsapul Kencuana.

### **Sapay Nga Ado Ti Awanan Pammati**

Ado a tao ti awanan pammati a naisalaysay iti Biblia gapu ta dida pasien wenno aramiden ti imbaga ni Jesus: “No ay-ayatendac, tungpalenyo dagiti bilinco” (Juan 14:15). Caadoan a tao dida pay mainaganan dagiti Sangapulo a Bilin. Adda dagiti mangipagarup a nagbiag ken tinungpal ni Jesus dagiti Bililin para cadatayo tapno saan a datayo. Pasien dagiti dadduma a saan a napangruna ti aramidtayo no la ket adda ricnatayo nga ayaten iti tunggal tao.

Ado a tao ti cumcumpet iti biddut a capanunotan maipapan iti mensahe ni Jesus, ti naimbag a damag. Ti Mangisalacan cadatayo, nga immay nangicascasaba “iti naimbag a damag iti pagarian ti Dios,” imbilinna cadatayo, “Agbabawicayo cadagiti basbasolyo ket mamaticayo iti Naimbag a Damag” (Marcos 1:14-15). Nupay casta ado dagiti di pulos nacatarus iti pudno nga ebanghelio nga insuro ni Jesus. Ti biddut a pannacaawat pataudenna ti biddut a pammati.

Idinto ta ti pammati iramanna ti siaanep a panangbiruc iti Dios (Hebreo 11:6), masapul nga ibataytayo ti pammatitayo iti rumbeng a pannacaawat iti Sao ti Dios. (No cayatyo ti ad-ado a pannacaammo maipapan iti pudno a mensahe nga insuro ni Jesus, kiddawenyo ti libre a copia ti libreta “Ti Naimbag a Damag Iti Pagarian”).

Ti panangbaliw iti biagtayo a sumuco iti Dios – ti ipatpatuldo ti Biblia a panagbabawi – naibatay iti convicsyon (maymaysa a pakinakem) a bumallaet wenno bumiang ti Dios iti biagtayo ken camaudianna itdenna cadatayo ti agnanayon a biag. Ti pammati, a pacairamanan ti pannacaawat ken panagtignay, isut casapulan ti pannacaisalacan. Yantangay, saan nga ited ti Dios ti agnanayon a biag iti siasinoman a saan a mamati wenno agtulnog Kencuana. Dayta casta a tao idas-alna iti kinacaasi iti bagina ken dagiti sabsabali iti isuamin a kinaagnanayon. Ti kinaawan pammati isut kinaawan namnama.

### **Ti Pammati Iramanna Iti Kinapacumbaba**

Ti caaddat’ pammati caipapananna ti pannacaawat a ti Dios nacadacdackel ket babaen ti panangidilig nacabasbassittayo unay. Daytoy ti kita ti kinapacumbaba a nacarasrasay a banag

ditoy cabaroanan, napnoan-tangsit a lubong. Ti panamati a ti Dios isut mannacabalin-amin ken napalalo unay ti pannacasapultayo iti tulongna isut macaliwliwa unay.

Dagidi ugma a Greico pinatida – addaandat’ pammati – a ti lubong ibacbaclay ni Atlas cadagiti abagana, maysa cadagiti didiosenda. No agmaditayo a maaddaan iti sibibiag a pammati iti Dios babaen ti ditay isusuco iti pagayatanna, gaygay-atentayo a pagbalinen ti bagbagitayo nga Atlas ket padpadasentayo nga awiten dagiti personal a lubongtayo cadagiti abagatayo iti macapacapsut ken upes a bannog. Dayta a wagas agtungpal iti pannacaupay ken panagrigat gapu ta, iti bucbucodtayo, ditay ammo ti naragsac ken nabunga a biag wenno biruken ti dalan nga agturong iti agnanayon a biag (Jeremias 10:23; Proverbio 14:12).

Iti sabali a bangir, iti caadda ti pammati, isut panangammo a mapacuyogan iti natalipupos a kinamaymaysa ti pakinakem nga isu met laeng a Dios a mangtaptapaya iti agdaldaliasat a planetatayo, tarigagayanna met nga iwanwan ti bucod-a-lubongtayo. Iti casta a sibibiag a pammati itedna cadatayo iti cappia ti nakem, talged ken namnama iti agnanayon, naraniag a masacbayan.

### **Pammati, Aramid Ken Parabur**

Ti basta panangibaga “Mamatiac” a saan a mapacuyogan iti macabaliw-biag a panagbalbaliw saan nga umdas. Ti panangbigbig iti caadda ti Dios saan a milagro a mangparnuay iti rumbeng a pannakilangen Kencuana. Cas naipariparen cadacayo, imbilin ni Jesus ti panagbabawitayo (Marcos 1:15). (Tapno nasaysayaat ti pannacaawatyo iti panagbabawi, kiddawenyo ti libre a copia “Ti Dalan Nga Agturong Iti Agnanayon a Biag”).

Ti panagbabawi saan a basta mapasamac. Casapulanna iti bannog ken panangiduyos-nakem. Ti sibibiag a pammati masapul a patanuren, taraonan ken ken ipasdec iti espiritual. Pinagannadnatayo ni Jesus maibusor iti peggad ti falso a pammati – pammati a naganus ken curang: “Saan a ti tunggal maysa nga agcuna Caniac iti ‘Apo, Apo,’ macastrecto iti Pagarian ti langit, no di laeng dagiti mangtungpal iti pagayatan ni Amac sadi langit” (Mateo 7:21).

Ngem ania ngay ti maipapan iti palawag ni Pablo, “Ta gapu iti parabur ti Dios, naisalacancayo babaen ti pammati. Saanyo a bucod nga aramid no di ket sagut ti Dios”? (Efeso 2:8). Incasaba cadi ni Pablo iti pammati a di nangiraman iti pannacasapul iti panagtulnog?

Saan a pulos. Ipakita daytoy a versiculo cadatayo nga iti gracia ti Dios – ti ditay carbengan a paraburna cadatayo – maysa a sagut. Talaga a biddut ti panangipagarup nga, idinto ta ti parabur maysa a sagut, awan ti tignay – naimbag nga aramid a mangipasimudaag iti nagbabawi a puso ken agtigtignay a pammati – casapulan ida (Santiago 2:14-26). Ti kinapudnona ti pannacaisalacantayo aggapu iti Dios babaen ti sagut ti paraburna ken pammati, a patanurentayo iti entero a biagtayo babaen ti tulong ti Dios. Masapul a maaddaanatayo iti sibibiag a pammati, saan a cawaw, di-agtigtignay a pammati.

Ibaga ti Biblia cadatayo a ti pannacaisalacan aggapu iti parabur ti Dios ket saan a magun-od babaen ti naimbag nga aramid “amangan ta pagpalanguad ti tao” (Efeso 2:9). Ngem gapu iti parabur ti Dios, naisalacantayo babaen ti pammati (versiculo 8). Ti sangsangoentayo a peggad isu ti pannacatay ti pammatitayo no mabaybay-antayo ti pannacaisalacantayo gapu ti saantayo nga agbibagi nga agtulnog iti Dios (Hebreo 2:1-3). Isut gapuna nga insurat ni apostol Pablo,

“...Sanayec ti bagic iti rigat ket iturayac a naan-anay amangan ta mapagtalawac calpasan ti panangawisco cadagiti dadduma a makisalisal” (1 Corinto 9:27).

No is-isuda laeng, dagiti aramid dida magun-od iti pannacaisalacantayo. Ti libro ni Santiago intuyangna a nacalawlawag a ti pammati, no saan a mabuyogan cadagiti aramid, matay (Santiago 2:17, 20, 26; kitaenyo met “Ti Libro ni Santiago: ‘Surat nga Arutang’?” ditoy baba).

Cas napudno a panglacayen ti Iglesia ken cabagis ni Jesu Cristo, insuratna, “Ngarud, idianyo amin a naalas nga ugali ken dakes a cababalin. Agtulgogcayo iti Dios ket awatenyo ti sao a macaisalacan cadacayo nga imulana iti pusoyo. Ngem diyo allilawen ti bagiyo. Saan a basta dumngegcayo. Babaen ti aramid, ipakitayo ketdi a dumngegcayo iti sao” (Santiago 1:21-22). Innayonna, “...Ngem ti sipapasnec a mangadal ken sigaganetget a mangannurot iti naan-anay a linteg a mangwayawaya iti tao, ken dumngeg ket saanna a lipaten ti mangngegna no di ket tungpalenna pay, paraburanto ti Dios iti aniaman nga aramidenna” (versiculo 25).

Ti pudno, sibibiag a pammati casapulanna ti ad-ado ngem dagiti sasao. Casapulanna ti panangipamaysat-nakem ken pammanecnec iti dayta a cananakem. Sinaludsod ni Santiago daytoy nasalawitwit a saludsod: “Cacabsatco, ania ti magunggona ti agcuna nga adda pammatina no dina met ipakita cadagiti aramidna?” (Santiago 2:14). Ipakitana a basta dagiti sasao awan serbina no adda macasapul iti canen ken pagay-anay (versiculo 15-17). Inadaw ni Santiago ti ulidan ni mapagtalcan nga Abraham tapno ipakitana “a napalinteg ti pammatina babaen ti aramidna” (versiculo 21-22).

Agbiag ti pammatitayo no agduyostayo a situtulgog iti ayat ni Cristo babaen ti panangsalimetmettayo cadagiti bilbilinna (Juan 14:12-15). Saantayo a maisalacan babaen ti parabur a buyogan ti awanan aramid a pammati.

### **Ti Sibibiag A Pammati Iti Tengnga Dagiti Awanan Pammati**

Calpasan ti panagungar ni Jesu Cristo, ti disipulona a Tomas saanna a pasien a nagbiag manen ni Jesus malacsid no makitana dagiti lamma ti lansa cadagiti imana ken maricnana ti sugat ti pica iti sikiganna. Cayatna iti nalawag, makita a pammanecnec a napagungar ni Jesus. Pinatalgedan ni Jesus ni Tomas, babaen ti pannangtedna cadagidiay a nabatad a pammanecnec, a ti Dios ken ti planona iti pannacaisalacan napaypaysoda ket pinakiredna ti nakemna a mamati (Juan 20:24-29).

Ammotayo daytoy nga apostol iti birngasna a “Managduadua a Tomas.” Nupay nakitana ni Cristo a nag-aramid cadagiti milagro, adda pay laeng duadua iti uneg ti nakemna. Nupay imbaga kencuana dagiti padana nga apostoles a nakitada ni Jesus iti rupan-rupa, saanna nga inaclon dagiti palpalawagda. Numan pay adda pammanecnec a naibaga kencuana, saanna a pinati a ti Apona nagungar manipud iti tanem a cas imbagana a mapasamac. Agbalintay cadi a cas ken Tomas, ket pagduaduaantayo ti pannacsi dagiti papatien a nacasacsi iti panagungar ken milmilagro ni Jesu Cristo? Mamatitayo aya ken addaantayo ngata iti pammati iti Dios ken cadagiti carcarina? Nacaladladingit, ta masansan a macalibas ti sibibiag a pammati iti petpettayo, ket nacalacala unay ti idadateng ti panagduadua (Santiago 1:6-8).

Ti lubong a pagbibigantayo casla natabas a mangpacapuy iti pammati. Ti sistemati panagadal ken ti sapa sap a pagraragsacan ken dagiti pablaacan natalipuposan ti kina-seculara ket pacapsutenda dagiti nadosan a principio ken ti Biblia. Bayat ti ado a caputotan naglingigtayo iti kinamaterial idinto ta inlacsidtayo ti Dios. Isuamin a bambanag – seyinsya, filosofia,

pacasaritaan ti lubong – napabassitda iti pisical a mapagduaduaan. Ti banagna maipadto ken maammoan. Manmano dagiti macaammo no ania ti namnamaen ti Dios cadatayo. Ad-adda pay a manmanno ti agtalec Kencuana a mangiwanwan wenno makibiang cadagiti bibiagtayo. Awanen aya ti sibibiag a pammati, awan cadin ti espirtual a namnama para cadatayo, dagiti annactayo ken dagiti appocotayo?

Nupay ta naricut ti panagdur-as ti sibibiag a pammati iti panawen ti duadua ken materialismo, icarcari ti Biblia nga adda dagiti maaddaan iti daytoy napateg a casapulan intono agsubli ni Cristo (Paltiing 14:12). Gapu ta ti maysa a banag naricut ti idadatengna saanna a cayat a saoen nga awan a pulos pannacabalinna, nangruna iti Dios. Mabalin ti sibibiag a pammati ket mabalin a gaw-atentayo. Cuna ni Pablo: “Dina impaidam ti mismo nga Anacna, no di ket indatonna nga agpaay cadatayo amin! No impaayna ti Anacna cadatayo, dinto cadi sisasagana a mangted met cadatayo iti isuamin?” (Roma 8:32).

Inted ti Dios cadatayo ti Biblia a mangted iti namnama ken pannursuro babaen cadagiti ulidan dagiti dadduma [a tattao] (Roma 15:4; 1 Corinto 10:6; 2 Timoteo 3:16). Babaen ti panangadal cadagiti padpadasda, makitatayo ti napaypayso-a-biag nga pagulidanan iti pammati nga agtigtignay.

Ti sumaruno a capitulo utobentayo ti cabibiag dagiti lallaki ken babbai a, napacuyogan iti tulong ken panangpakired ti Dios, nangpatanur iti sibibiag a pammati.

### **Dagiti Pagulidanan Iti SIBIBIAG A PAMMATI**

“Ita amin dagitoy a bambanag nagbalin a pagwadantayo...” (1 Corinto 10:6).

Maay-ayotayo cadagiti sarsarita dagiti sabali a tattao. Cayat a denggen dagiti tattao ti ricna ken tignay dagiti dadduma a tattao cadagiti carcarit ken riribuc. Naparangarang daytoy no maripartayo ti dackel a panangguyugoy dagiti macasalibucag a sarsarita dagiti magasin ken pagiwarnac. No maammoantayo no casano ti panagballigi ti dadduma a tattao, mapakiredtayo a mabalintay met ti agballigi.

Gapu ta pinaltiingan ti Dios ti Nasantoan a Surat tapno “awan pagcurangan ti tao nga agserbi iti Dios, ket sisasagana nga agaramid iti amin a kita ti kinaimbag” (2 Timoteo 3:16-17), masapul ti cancanayon a panangadaltayo iti Saona, ti Biblia. Awan sabali a libro ti addaan iti daytoy met laeng a nadosan a pammasingked. Naglaon ti Nasantoan a Surat cadagiti ado a sarsarita ti panagballigi a naisurat a pagnam-ayantayo. Ti Biblia isut pacasaritaan dagiti tattao a nangsango cadagiti carcarit ken parparicut. Nupay nagbiagda idi nabayagen a tiempo a naglabas, naidulin dagiti estoryada cas awan-tiempona a pagwadan para cadatayo.

Iti panagsuratna iti iglesia idia Corinto idi umuna a siglo, impalagip ni apostol Pablo cadagiti taga-Corinto ti kinapangruna dagiti paspasamac iti pacasaritaan ti Israel iti nasapsapa a 1,500 tawen (1 Corinto 10:1-10). Insuratna, “Napasamac dagitoy cadacuada a pagulidanan dagiti dadduma, ket naisuratda a cas pacaballaagantayo. Ta addatayon iti tiempo a dandanin agcanibusanan” (versiculo 11).

Dagiti pagulidanan nga impatuldo ni Pablo saan a cadaanan a pannalaysay maipapan cadagiti awan mamaayda a pagsasaritaan. Napaypaysoda. Saan a pasilengen ti Biblia dagiti bannuarna

wenno palibnusen dagiti managbasol a sarsaritaenna. Isut pacasaritaan dagiti napaypayso a tattao nga addaan cadagiti napaypayso a padpadas, naimbag, dakes ken addat' nagtengngaanda. Nupay ta naggiddiat ti tiempo ken paspasamac, dagitoy a tattao addaanda cadagiti pagcapsutan, pagbutngan, namnama ken tarigagay cas cadagiti sangsangoentayo iti entero a biag.

Ti pannacaammo a dagiti tattao ti Biblia napadasanda dagiti casapulan ken pagleddaangan macaliwliwa ken macapatalged cadatayo (Roma 15:4). Ti pannacakita cadagiti nagbanagan dagiti panggeddengda macatulong cadatayo a macasursuro cadagiti pilida.

Usigentay ngarud ti dadduma a positivo a pagulidanan iti uneg ti Biblia a macapakired ti nakemtayo.

## **Ti Ulidan Ni Abraham ken ni Sara**

Calpasan ti panagbiag da Abel, Enoc ken Noe iti biag ti pammati (Hebreo 11:4-7). Inayaban ti Dios ti tao nga agnagan Abram (a pinanagananna ti Abraham (Genesis 17:5). Ti biag ni Abram, ken ti asawana, ni Sarai (napanaganan iti Sara; (versiculo 15), carbenganna ti panangicasotayo gapu ta isu “ti naespirituan nga ama dagiti amin a mamati [iti Dios]” (Roma 4:11). Bigbigen ti Nasantoan a Surat a ni Sara naisangsangayan a pagulidanan dagiti assawa [a babbai] (1 Pedro 3:6). Iti Hebreo 11, no dadduma maawagan iti “capitulo ti pammati,” padayawanna ida a dua a tattao ti pammati.

“Babaen ti pammati, nagtulnog ni Abraham idi ayaban ti Dios ket rimmuar a napan iti maysa a daga nga incari ti Dios a tawidenna. Pinanawanna ti ilina, nupay dina ammo ti papananna. Babaen ti pammati, nagnaed a cas maysa a ganggannaet iti daga nga incari ti Dios kencuana. Nagyan cadagiti tolda agraman da Isaac ken Jacob, isuda a nakipagtawid iti incari ti Dios. Ta paspasungaden idi ni Abraham ti ciudad a binangon ken inaramid ti Dios – ti ciudad a nabangon iti mataginayon a fondasion” (Hebreo 11:8-10).

Iti nasapa a pannarita a nacairamanan ni Abraham, maripartayo ti kinatulnogna. Idi imbaga ti Dios kencuana a panawanna ti nacayanacanna a daga ket mapan iti ganggannaet a daga, “pimmanaw ni Abraham a cas imbaga ti APO kencuana” (Genesis 12:4).

Maysa cadagiti naisangsangayan a cababalin ni Abraham iti natibker a pammatina cadagiti carcari ti Dios. Nupay ta awan ti putot ni Abraham, idi imbaga ti Dios kencuana nga isunto ti ama ti agtawid kencuana ken dagiti caputotanna agbalinda a cas caado dagiti bituen iti tangatang, “namati ni Abram iti APO ket gapu iti daytoy, naay-ayo kencuana ti APO ket inawatna a cas nalinteg ni Abram” (Genesis 15:6).

Casta met a nangisaad ni Sara iti pagulidanan iti pammati. “Babaen ti pammati, nagsicog ni Sara nupay baketen agsipud ta nagtalec a tungpalen ti Dios ti incarina” (Hebreo 11:11).

Aniat' nagbanagan ti pammati ni Abraham ken ni Sara? Nupay lacay ken baketda unayen, nabayagen a nagsardeng ti panagregla ni Sara (Genesis 18:11), “Binendisyonan ti APO ni Sara cas incarina. Nagsicog ni Sara ket naganac iti lalaki, uray no lacay unayen ni Abraham nga asawana. Nayanac ti ubing iti tiempo nga intuding ti Dios” (Genesis 21:1-2).

Ado dagiti parparicut a nasangoanan ni Abraham ken ni Sara. No dadduma nagwatil ti pammatida. Gapu ti butengna a mapucaw ti biagna, namindua a nagpalawag iti macaallilaw, tinuntonna a cabsatna ni Sara (pudno a cabagisna) imbes nga asawana (Genesis 12:13; 26:7). Idi

nangngeg ni Sara addanto anacna, nagcatawa gapu iti capanunotan a ti maysa a cas kencuana ti cabaket ket aganac pay laeng (Genesis 18:9-12).

Saan a naan-anay ni Abraham ken ni Sara, ngem dagiti biagda naraniag a pagulidanan dagiti tattao a dumacmackel ti pammati ken talecda cadagiti carcari ti Dios. Pinadasda nga aramiden ti aniaman a kiniddaw ti Dios bayat ti sicacammatalec a panagurayda iti panangtungpalna [ti Dios] cadagiti carcarina. Gapu ta nagbiag ken natayda nga addaan ti pammati, “Isut gapuna a saan a mabainan ti Dios no awaganda a Diosda” (Hebreo 11:13-16).

### **Ti Ulidan Ni Ari David**

Calpasan ti ginasut a tawtawen, sabali manen a tao ti pammati ti dimteng iti pabuya. Nawadwad ti naisursurat maipanggep ken ni David, iti panagubingna ken cas ari ti Israel. Iti sapasap, ti biagna pagulidanan ti sibibiag a pammati iti Dios.

Cas agtutubo a nakibacal ken ni gigante Goliat, addaan pammati ni David “ti APO a nangisalacan caniac cadagiti leon ken oso, ti mangisalacan met caniac iti daytoy a Filisteo” 1 Samuel 17:37). Cas nataengan, inawagan ti Dios “ti lalaki a macatungpal iti amin a pagayatac” (Aramid 13:22).

Cas ken David, masapul a tunggal maysa cadatayo ti sumango cadagiti bucodtay a Goliat, leon ken oso – dagiti carcarit ken pannuboc a mabalin a mangpamec cadatayo. Cas iti panangsalluad ken panangisalacan ti Dios ken ni David, casta met a malac-amtayo iti pannalluad ti Dios. Nasinnunuo nga adda pannacabalin ti Dios a bumallaet para cadatayo no tungpalentay ti pagayatanna ken adda talec ken pammatitayo Kencuana. Saan a mabalaliw ti Dios (Malakias 3:6; Hebreo 13:8), ngarud mabalintay ti agtalec iti pammatitayo iti pannacabalinna a tumulong cadatayo.

### **Tallo Nga Agtutubo a Judio Ken Ti Gumilgil-ayab Nga Urno**

Nalabit nabasayon maipapan cada Sedrac, Mesac ken Abednego (Daniel 3). Dagitoy tallo nga agtutubo indatagda ti biagda idi pinilida ti saan nga agrucbab iti sangoanan ti balitoc nga estatua ni Ari Nebucadnesar. No aramidenda dayta salungasingenda ti Maicadua a Bilin (Exodo 20:4-6). No saanda nga agtamed iti estatua caipapananna a maitappuacda a sibibiag iti gumilgil-ayab nga urno ti ari.

Riparenayo ti macaay-ayo a sungbatda iti maudi a gundawayda nga agtamed iti estatua ken mangispal iti biagda: “Natan-oc nga ari, saan a masapul nga icalinteganmi dagiti bagbagimi. No ti Dios a pagserserbianmi mabalinnacami nga isalacan iti gumilgil-ayab nga orno ken iti pannacabalinmo, aramidenna dayta. Ngem uray no dinacam isalacan, ammoem, O natan-oc nga ari, a dicam agdaydayaw iti diosmo, ket dicam agrucbab iti estatua a balitoc nga impasdecmo” (Daniel 3:16-18).

Imbes ta salungasingenda ti panangidatagda iti biagda nga agtungpal iti Dios, pinilida nga impaima ti biagda Kencuana. Dida ammo no bumallaet ti Dios a mangispal iti biagda wenno saan. Ammoda a cabaelan ti Dios, ngem dida ammo no mayat. Aniaman ti pagbanaganna, ti sibibiag a pammatida ti nangiturong cadacuada a yun-unada ti Dios – maysa a principio nga ingunamgunam met ni Jesus cabayatan ti panangascasabana ditoy rabaw ti daga (Mateo 6:33).

Cas maysa a pagulidanan iti pannacabalinna, bimmallaet ti Dios a nangisalacan iti biagda. Nupay ta impalubosna a mareppet ken maitappuacda iti bumarbara nga urno, saanda pulos naan-ano iti pudot ti gumilgil-ayab nga apuy (Daniel 3:25-27). Rimmuarda iti urno a saanda a nadangran.

Nupay ta dagiti pannacasuboctayo saan a casta ti cacaroda, mabalin a casla casta ti caricutna cabayatan ti panangsangotayo cadacuada. Ti ulidan da Sedrac, Mesac ken Abednego ipalagipna cadatayo a cabaelan ti Dios ti bumallaet cadagiti bibiag dagiti agtalec Kencuana (Salmo 37:4-7; 118:6-8; Proverbio 3:5-6).

### **Panangutob Cadagitoy A Pagulidanan**

Ti maysa a principio ti pammati cadagiti napalabas a pagulidanan isu ti panagtulnog. Ti nadosan a pammati di-bumurong nga agturong iti panangaramid. Isut gapuna a mabasatayo iti Santiago a natay iti pammati nga awanan aramid (Santiago 2:14-26). Ti sibibiag a pammati dumteng babaen ti panangaramid iti ibaga ti Dios a naimbag ken nalinteg ken ti tallugodtayo a mangaclon iti aniaman a pagbanagan dagiti tigtignaytayo.

Dagiti pagulidanan ken pannacsi dagiti lallaki ken babbai a nabasatayo iti Hebreo 11 ipakitada cadatayo a mabalintay ti mamati iti Dios. Ti Dios saan nga agulbod (Tito 1:2), ken, cas isut naayat, mapagtalcan nga Ama, pagragsacanna ti mangsaburno cadatayo. “Aggapu sadi langit ti amin a nasayaat ken naan-anay a sagut. Wen, aggapu iti Dios a namarsua cadagiti nailangitan a silaw. Awan Kencuana ti panagbalbaliw wenno panagsipnget babaen ti panagsucat ti turongen. Babaen ti bucodna a pagayatan ken ti sao ti kinapudno, inaramidnatayo tapno datayo ti cangrunaan cadagiti amin a parsuana” (Santiago 1:17-18).

Ti Dios Ama ken ni Jesu Cristo nagaramidda cadagiti carcari iti sangcataoan maipapan iti ayat, pannalluad ken kinamatalecda (Salmo 33:4; 37:28; 97:10; Proverbio 2:8; 2 Tesalonica 3:3). Natalged dagitoy a carcari.

Adda dagiti mangikeddeng a dagitoy pagulidanan iti Hebreo 11 saan a maipaay iti gagangay a tao. Mabalin a biddut ti panangipagarupda a dagitoy a tattao naisangsangayan ti espiritual a pigsada ket nalaca a banag ti pammati cadacuada. Ti kinapudnona masapul nga padackelentayo ti pammatitayo bayat ti panaglabas ti tiempo.

Agtaud nga umuna ti pammatitayo babaen ti Espiritu ti Dios. Ti pammati isu ti bunga ti Espiritu Santo (Galacia 5:22) nga ited ti Dios cadatayo intono agbabawi ken mabuniagantayo (Aramid 2:38). (Kiddawenyo ti libre a libreta Ania Ti Panungpalanyo? ken Ti Dalan Iti Agnanayon A Biag). Irugi ti Dios ti pannakipagmaymaysatayo Kencuana babaen ti panangayabna cadatayo (Juan 6:44) ken iturongnatayo nga agbabawi (Roma 2:4).

Ti pammati nga ited ti Dios cadatayo iti panagbuniagtayo, masapul a mataraken ken mapadackel. Naballaagantayo a saantay a baybay-an ti pannacaisalacantayo (Hebreo 2:3) ken ti panangtelled iti Espiritu ti Dios (1 Tesalonica 5:19). Namnamaen ti Dios a maaddaantayo iti pammati, ken dagiti aramidtayo (ti ganetgettayo a mangaramid iti pagayatan ti Dios) ti mangipakita iti caaddana (pammati) cadatayo (Santiago 2:20). Adda pagannungantayo a natalged ti panagdackel ti pammatitayo (2 Pedro 3:18)

Adda met akem ti Dios iti panagdur-as ti pammatitayo. Ditay mapataud ti pammati wenno mapadackel iti entero a bucbucodtayo laeng. Isut gapuna nga ibaga ti Biblia cadatayo a masapul

a maaddaantayo “iti pammati ken Cristo” (Galacia 2:16; Filipos 3:9). Cas naripartayon iti callabes a capitulo, ti panamati iti Dios caipapananna iti ad-ado ngem ti basta panangaclon iti caaddana. Ti pammati isut pannakilangentayo iti Dios nga umun-uneg ken tumangtangken bayat ti panaglabas ti tiempo.

### **Ad-ado Pay a Pagulidanan iti Sibibiag a Pammati**

Adda pay dadduna, basbassit-pannacaammo cadacuada a tattao ti Biblia a pacaiparangarangan iti pammatida iti Dios. Macaparag-o met dagiti ulidanda ket ipakitada a ti Dios dina ipakita ti panangidumdumana (Aramid 10:34). Datayo amin, aniaman dagiti casasaadtayo, mabalintay a padackelen ti sibibiag a pammati.

Ti Mateo 8 naglaon cadagiti dua a naan-anay a pagulidanan iti pammati. Umuna, maysa nga agcucutel ti naagasan calpasan ti panangibagana ken Jesus, “Apo, no cayatmo, mapaimbagnac” (Mateo 8:2-3).

Iti sabali nga ocasyon, intuyang ni Cristo ti ipapanna iti balay ti Romano nga ofisyal ket agasanna ti babaonenna. Nacapigpigs a ti pammati ti ofisyal iti pannacabalin ni Cristo a mangagas ket ammona a saan a masapul ti pisical a caadda ni Jesus tapno maagasan ti babaonen. “Apo, saanen a masapul nga umayca, ta diac maicari nga umawat Kenca iti balayco. Agbilinca laeng ket umimbag ti adipenco” kinunana ken ni Jesus (versiculo 8). Napalalo ti pannacaay-ayo ni Jesus iti pammati ti centuryon ket kinunana, “Ibagac cadacayo (dagiti pasurotna), diac pay nacakita iti castoy a pammati iti uray siasinoman iti Israel!...Agawidcan (ti centuryon). Maaramidto kenca a cas iti panamatim” (versiculo 10-13). Immimbag ti adipen ti capitan iti daydi met la nga oras.

Iti sabali pay a pagulidanan adda maysa a babai a sangapul ket dua a tawenen a napalalo ti “panagbulos ti darana” ket immasideg ken ni Jesus ta kiddawenna ti pannacaagasna (Mateo 9:20). Namati a masapulna laeng a sagiden ti gayadan ti cagay ni Jesus ket umimbagen. Timmalliaw ni Jesus ket nakitana ti babai, sana kinuna, “Pakirdem ta pakinakemmo, anacco. Pinaimbagnaca ti pammatim” (versiculo 22). Iti dayta met la a canito, immimbagen ti babai.

Adda pay sabali a pagulidanan iti pammati a napasamac idi dua a bulsec a lallaki ti napan agpaagas ken Jesus. Sinaludsodna cadacuada, “Patienyo cadi a maaramidco daytoy?” “Wen, Apo,” insungbatda. Sinagid ni Jesus dagiti matada sana kinuna, “Maaramid ngarud a cas iti panamatiyo.” Ket naisubli ti panagkitada. (Mateo 9:28-30).

Cas nakitatayon, adu dagiti pagulidanan iti pammati cabayatan ti panagbiag ni Cristo maipapan iti panangagas. Uray iti secular a gimongtayo a masansan a liwayanna ti Dios, dagiti biag-ken-patay a bambanag maipasangoda iti imatangtayo. Numanpay sapulentayo ti mabalin a casayaatan a medico-servicio, iti camaudianan adda iti ima ti Dios ti biagtayo. Cas kinuna ni apostol Pablo, “...Agbiag, aggunay ken addatayo Kencuana” (Aramid 17:28).

Nupay ta nabagbagaan dagiti Cristiano nga ayabanda dagiti panglacayen ti Iglesia no agsakitda (Santiago 5:14-15), nainsiriban met ti mangsapul iti pammagbaga ken tulong medical. Awan dakesna iti panangsapul iti nainsiriban (profesional) a pannacaagas no masakittayo. Ni Lucas, a caddua ni Pablo a nagdaldaliasat ken nangisurat iti Ebanghelio ni Lucas ken ti libro dagiti Aramid, naawagan iti “patpatgen a mangngagas” (Colosas 4:14).

Inaclon a mismo ni Jesus ti pannacasapul cadagiti mangngagas iti pannacaasicaso ti salun-attayo (Mateo 9:12) Iti pagulidanan a naibaga iti ngato maipapan iti babai a napalalo ti panagbulos ti darana a naimbagan idi sinagidna ti gayadan ti pagan-anay ni Jesus, innayon ni Lucas nga inbinsa cas “nagastonan amin a cucuana cadagiti mangngagas ngem awan nacapaimbag kencuana” (Lucas 8:43). Saan a nagkedked ni Jesus a nangagas kencuana ket saanna a pinabasol iti ipapanna cadagiti mangngagas; no di ket iti casumbangirna dinayaw ni Jesus ti pammatina.

Nupay ta ti panagungar natalged a cari ti Biblia, laglagipentayo nga apagbiit daytoy a biag ket awan ti macalisi iti ipapatay (1 Corinto 15:22; Hebreo 9:27). Iti panangidilig, ti pammatitayo im-imetenna ti agnanayon a kinapangruna. Isut gapuna no sapay a kinuna ni Pablo, “Ta agbiagtayo iti pammati, saan nga iti banag a makita” (2 Corinto 5:7) ken “Agbiagto ti pinalinteg ti Dios babaen ti pammati” (Roma 1:17; Galacia 3:11; Hebreo 10:38).

Iti pungto ti capitulo ti pammati, Hebreo 11, masaracantayo a mabalintayo met ti mairaman iti masacbayan a naicari cadagiti naisangsangayan a pagulidanan iti pammati: “Nagun-od amin dagitoy a tattao ti nasayaat a pacasaritaan gapu iti pammatida! Nupay casta, dida naawat ti incari ti Dios, ta adda nasaysayaat a plano ti Dios para cadatayo. Ti panggepna isu ti pannacaan-anayda babaen ti pannakicaduada cadatayo” (versiculo 39-40). Mabalina a makiramantayo iti “pannacaan-anay” cadagitoy naisangsangayan a tattao ti pammati. Ti sumaruno a capitulo matulongannacayo a macaawat no casano ti pannacapasamac daytoy.

### **Ti Libro Ni Santiago: “Surat Nga Arutang”?**

Ni Martin Luther, ti nangibangon iti Protestant Reformation, impatuldona ti libro ni Santiago cas “surat nga arutang.” Nadismaya cadagiti relihioso a pangpangulo a nagtunton a daytoy a libro sinaruronganna dagiti biddut a capanunotan a dagiti tattao magatangda ti pannacaisalacanda babaen cadagiti cuarta nga isagutda iti iglesia, isu nga impalawag ni Luther ti dakes-pammagbagana a palawagna. Gaput pudot ti panagsisinnuppiat, nalabsanna ti rumbeng a panangawat cadagiti Escritura ket inwalinna dagiti palpalawag ni Santiago a masapul dagiti aramid a pammanecnech iti pammati.

Ado a tattao ita nga aldaw ti biddut ti panangipaayda cadagiti balbalicas ni Luther, saanda a maawatan dagiti casasaad iti licudan dagitoy. Ti biag ni Martin Luther isut maysa a panangidatag ken nalibnus a cababalin. Ngem dagiti naganetget a balbalicas ken pannuppiatna no dadduma maiccatan ti estorical a cababagasda cas pangipambar cadagiti di-maiturayan nga estilot-panagbiag.

Namnamaen ni Jesu Cristo dagiti pannignay – aramid – cadatayo: “Saan a ti tunggal maysa nga agcuna Caniac iti ‘Apo, Apo,’ macastrecto iti Pagarian ti langit, no di laeng dagiti mangtungpal iti pagayatan ni Amac sadi langit” (Mateo 7:21).

Naigiddato iti daytoy naipalawag met a ni Jesus isut manangngaasi a Nangato a Paditayo (Hebreo 2:17). Dagiti aramid ken parabur (gracia) agcuyucuyogda. Ni Santiago, ub-ubing a cabagis ni Jesus, insuratna ti suratna a mayannurot cadagiti pannursuro ken bilbilin ni Jesus. Saanna laeng nga insurat maipapan cadagiti aramid (Santiago 2:14-26) no dipay insalpicana ti parabur (Santiago 4:6) ken ti “mannakipagricna ken manangngaasi” a cababalin ni Cristo (Santiago 5:11).

Nasimbeng ken nalawag ti Biblia iti pannursurona a ti pannacaisalacan isut sagut nga agtaud iti Dios. Ngem, uray pay sagut, banag a ditay mategged, manamnama cadatayo ti panagtulnogatayo iti Dios no cayattayo ti mangawat iti dayta a sagut.

Insurat ni Pablo, “Ta gapu iti parabur ti Dios, naisalacancayo babaen ti pammati” ken “pinarsuanatayo babaen ken Cristo Jesus nga agaramid iti naimbag nga insaganana nga aramidentayo”(Efeso 2:8). Sibabatad ken ababa ti pananggupgop ni Santiago iti daytoy a capanunotan, ket ibagbagana cadatayo nga “awan pagmamaayan ti pammati a di mabuyogan iti aramid” (Santiago 2:20).

### **No Ti Dios Casla Di Dumngeg Wenno Sumungbat**

Manmano ti ugali a macaupay-puso ken macadadael-pammati ngem iti capanunotan a ti Dios saanna a denggen dagiti cararagtayo, saan a sumungbat wenno di mangicaso. Nalaca a dumteng iti casta a pangngeddeng no ti Dios saan nga agtignay no caano ken no casano ti cayattayo.

Ni apostol Pablo tao a nacaikeddeng coma a ti Dios saan a tumimud cadagiti tattao. Calpasan amin, sigaganetget a nagunoy iti ibabaet ti Dios iti nacaro unay a pannacasubocna. Ngem saan a pinatgan ti Dios ti kiddaw ni Pablo.

Cayat aya a saoen daytoy nga awanan-pammati ni Pablo? Talaga a saan. Nupay casta, adda naun-uneg a lecsion para cadatayo iti biag ni Pablo iti sibibiag a pammati.

### **Ti Nacaro A Pannuboc Ken Ni Pablo**

Riparenayo ti panangisarita ni Pablo iti daytoy a pannuboc: “...naiccanac iti nasaem nga annayen nga incabil ni Satanas a mangparigat caniac tapno saanac nga agtangtangsit. Namitlo a nagdawatac iti Apo a maiccat caniac daytoy” (2 Corinto 12:7-8).

Ania daytoy a pannuboc, daytoy imbaon ni Satanas, a nangtutuoc ken ni Pablo? Dagiti palpalawag iti surat ni Pablo ipasiripda a nalabit adda paricutna cadagiti matana.

Cadagiti cameng ti Iglesia idia Galacia, insurat ni Pablo: “Malagipyo daydi damo a panangicasabac iti ebangelio cadacayo? Nagsakitac ngamin idi. Ngem didac inumsi wenno tinallitudan, nupay dackel a nacasutanyo ti salun-atco, inawatdac... Macunac daytoy ta no mabalin la coma, uray suatenyo pay idi dagiti matayo ket itedyo caniac” (Galacia 4:13-15)). Iti panangisuratna maipanggep daytoy a sakitna, kinuna ni Pablo nga adda dadduma cadagiti miembro sadiay a mayat a mangited iti mismo a matada no macatulongda coma kencuana.

Iti ngudo ti suratna cadagiti taga-Galicia inlanadna: “Kitaenyo ti cadackel dagiti letra nga isursuratco cadacayo iti mismo nga imac!” (Galacia 6:11).

Nalabit dadackel ti letra nga inusarna gapu ta dayta laeng a wagas ti pannacakitana cadagiti balbalicas nga insuratna.

Sumagmamano pay a tawen calpasanna nagsurat ni Pablo cadagiti taga-Corinto a nagpacpacaasi iti Dios iti namitlo a daras nga iccatenna ti “siit iti lasag”na. Saan coma a sabali ti panangibasatayo iti daytoy a basta latta naisalpica ni Pablo ti paricutna iti cararagna iti Dios. Ti caipapananna sigaganetget a dinawatna iti Dios nga yadayona iti pannacasutna, awan duadua a naggilin ken nagcararag iti naimpusoan unay (2 Corinto 11:27). Cayatna a maiccat daytoy a

macatubeng tapno macapagtuloy a mangiwaragawag iti ebanghelio a sisasamay ken maasicasona dagiti congregasyon nga impasdec ti Dios babaen kencuana.

### **Ti Sungbat Ti Dios Ken Ni Pablo**

Naikeddeng coma ni Pablo a saan a nangngeg ti Dios dagiti un-unnoyna. Ngem saan a casta. Basta nangted ti Dios iti naiduma a sungbatna ken ni Pablo: “Umanayen kenca ti paraburco; ta napigpigma ti pannacabalinco no nacapsutca” (2 Corinto 12:9).

No mismo nga insawang ti Dios dagito a sasao ken ni Pablo wenno nain-inut ti pannacaawat ni Pablo iti pagayatan ti Dios saan a nalawag iti pannacaisaona iti Greico. Ti nalawag dimteng ken Pablo iti naun-uneg nga espirtual a pannacaawat a nangpapigma iti pammatina ken panangipamaysana ti panagpaayna.

Nakita ni Pablo a ti gungguna cucua ti Dios ken ni Jesu Cristo imbes ta isu a mismo ket iti kinacapsutna ti ad-adda a nangyasideg kencuana iti dayta pagtaudan iti pannacabalin ken pigsa. “Ngarud, maragsacanac unay a mangitangsit iti aniaman a kinacapsutco tapno maricnac ti pannalacnib ti pannacabalin ni Cristo. Siaayatac nga umawat cadagiti kinacapsut, pannacapabain, rigat, pannacaidadasnes ken panagsagaba maipoun ken ni Cristo. Ta napigsaac iti canito a nacapsutac” (versiculo 9-10).

Ti capadasan ni Pablo agtacder cas napangruna nga espirtual a lecsion para cadatayo. No dadduma ti sungbat ti Dios para cadatayo “saan” wenno “saan pay.” Saan a pulos inranta ti Dios dagiti pisical a bagitayo nga agpaut iti agnanayon. Impalubosna ti caaddatayo iti minangay ti 70 a tawen (Salmo 90:10). Ad-adda pay a masecna ti Dios iti panagdur-as ti nalinteg a cababalin ken ti natalec a pannakilangentayo Kencuana nga agpaut iti kina-agnanayon. Tarigagayanna a pagungarennatayo iti agnanayon a biag iti naindayagan, di-matay nga espiritu a bagi a saanen a cumapsot, agsakit ken matay (1 Corinto 15:40-44, 50-54).

Cabayatanna, naawatan ni Pablo nga iti Dios gapu ti ayatna dina pulos ipalubos a matnagtayo cadagiti pannuboc a dackel ngem iti maandurantayo. “Mapagtalcan ti Dios,” insurat ni Pablo, ket dinacayo palubosan a masulisog iti labes ti diyo maibturan. “No masulisogcayo, iccannacayo iti pigsa a mangibtur, ket iti casta, macaliscayo” (1 Corinto 10:13). No dadduma dayta “pigsa” awan sabali no di basta ti panangigaed nga ibturan ti pannuboc, tapno “macaliscayo.”

### **Isu a Iti Pagayatan Ti Dios**

Saan laeng nga is-isu ni Pablo ti nacasursuro nga iti sibibiag, matalec, agtalinaed a pammati nangnangruna ngem iti pisical a salun-at ken capaut ti biag. Uray ni Jesus, ammona a sangsangoenna ti nadawel nga ipapatay nga oras laengen ti caadayona, nagcararag, “O Ama, no mabalin, ilisinac iti daytoy a copa ti panagsagaba...” (Mateo 26:39). Inayat ni Jesus iti biag ket tarigagayanna ti agbiag ti napaut a cas siasinoman cadatayo. Ngem binigbigna ti dackel a nacairantaan daytoy pisical a biag: “Nupay casta, saan a ti pagayatac ti maaramid no di ket ti pagayatam” (Lucas 22:42).

Ni Jesu Cristo, ti naan-anay a pagulidanan iti pammati, ammona a ti pagayatan ti Dios ti nangnangruna ngem ti pagayatanna.

Ammo ti Dios no ania ti casayaatan para cadatayo iti camaudianan, uray no maisupring iti apag-biit a pagayatan ken pagtarigagayantayo. Cas imbaga ni Pedro cadatayo, “Itaclinyo Kencuana dagiti amin a pacaringgoranyo agsipud ta ipatpategnacayo” (1 Pedro 5:7). Cuna ni Pablo nga “agtalecac iti daytoy a banag, a ti Dios a nangirugi iti daytoy naimbag nga aramid cadacayo, ileppasna agingga iti Aldaw ni Cristo Jesus” (Filipos 1:6). Gapu ta ti Dios agar-aramid iti unegtayo iti nalawlaw a pangkitaan tapno mangipasdec iti pammati ken cababalin, saanna a sungbatan a cancanayon dagiti cararagtayo iti wagas a tarigagayantayo.

### **Ti Dadduma Naited, Ti Dadduma Saan**

Ibaga cadatayo ti capitulo ti pammati nga adda tiempo nga “Inawat dagiti babbai dagiti napagungar a minatayda.” Ngem “dagiti dadduma, dida kinayat ti mawayawayaan. Kinaycayatda ketdi ti maparparigat agingga a natayda tapno mapagungarda iti nasaysayaat a biag. Nalalais ken nasapsaplit dagiti dadduma; nacawaran ken naibaludda pay. Nauborda, naragadida a naguddua, napapatayda iti campilan... Nagunod amin dagitoy a tattao ti nasayaat a pacasaritaan gapu iti pammatida! Nupay casta, dida naawat ti incari ti Dios, ta adda nasaysayaat a plano ti Dios para cadatayo. Ti panggepna isu ti pannacaan-anayda babaen ti pannakicaduada cadatayo” (Hebreo 11:35-40).

Saan a cancanayon a sungbatan ti Dios dagiti cararagtayo iti dagdagus a pacapnecantayo ken apagdaricmat nga isalacannatayo cadagiti pacasuotantayo. Ngem cancanayon nga aramidenna ti aniaman a casayaatan para cadatayo.

### **Dagiti Cabusor Ti Pammati**

Nasdaawancayo cadì no sapay a saantayo a macakita iti ad-adu a pacapanecnecan iti pammati? Ipatuldo ti Biblia dagiti paglingigan a mangpacapsut iti pammati. Mairaman cadagitoy:

Sicor. Inyannad ni Jesus: “...Diyo pacasicoran [ti pagbiagyo]... Ipangpangrunayo ketdi a biroken ti pagarian ti Dios” (Mateo 6:25, 33).

Buteng. Bayat ti caaddada iti bilog iti cangitingitan ti bagyo, riniing dagiti disipulo ni Jesus ket nagpacacaasida nga isalacanna ida iti pannacalunod. Insungbatna, “Ania ketdi ti butengyon! Nagbassit ketdin ti pammatiyo!” Bimmangon ni Jesus ket pinagtalnana ti angin ken ti dalluyon (Mateo 8:23-26).

Duadua. Nakita ni Pedro a magmagna ni Jesus iti rabaw ti danum iti Baybay Galilea ket dinawatna no maaramidna met dayta. Inawis ni Jesus nga umay ni Pedro Kencuana, ket rinugyan met ni Pedro ti nagna iti rabaw ti danum. “Ngem nagbuteng ni Pedro idi madlawna ti angin, ket mangrugin a lumned” (Mateo 14:30). “Iniggaman a dagus ni Jesus ti ima ni Pedro ket ginuyodna sana kinuna kencuana, ‘Nagbassit ket ti pammatimon! Apay a nagduaduaca?’” (versiculo 31).

Ti Panagrason ti Tao nga Awanan Espiritual a Pannacaawat. Binallaagan ni Jesus dagiti disipulona, “Agsiputcayo. Annadadanyo ti lebadura dagiti Fariseo ken Saduceo” (Mateo 16: 6). Yan-annadna ida cadagiti pannursuro dagiti relihioso a pangpangulo nga agpampammarang a nalinteg (versiculo 12) ngem awananda iti espirtual a pannacaawat. Gapu ta saan a naawatan dagiti disipulo daytoy espirtual a principio, awan ti mamaay ti panagrasonda (versiculo 7-12).

## **Panagdackel Iti Pammati**

“Agbiagto ti pinalinteg ti Dios babaen ti pammati” (Roma 1:17; Galacia 3:11; Hebreo 10:38).

Iti callabes a capitulo nakitatayo ti panangsalaysay ti Biblia iti pammati. Inutobtayoy dagiti pagulidanan iti pammati nga agtigtignay cadagiti tattao ti Dios. Nasursurotayoy a masapultayoy nga awaten ti pammati a sagut ti Dios iti pannacaisalacan. Iti awanan-pammati a panawentayoy (Lucas 18:8), casano ti panangpadackeltayoy iti sibibiag, agtigtignay a pammati?

Dicay coma mapaay no ipagarupyo nga awanancayoy iti pammati. No dadduma adda tattao nga agcuna nga adda pammatida iti Dios a nauneg ti bairda no adda tarumpongay a mapasamac ket makitada a nacapuy ti pammatida. Mabalin a mapasamac cadacayoy daytoy. Ngem dicay agsicur. Ipakita ti Biblia nga uray dagiti lallaki ken babai a nabileg ti pammatida agpacarigatda no dadduma cadagiti carcarit a mangsuboc ti pammatida.

Isalaysay ti Biblia ti rigatda cabayatan ti panagandurda cadagiti pannacasubocda. Ibaga cadatayoy ti Hebreo 11:34 a “nacapuyda ngem pimmigsada...” Dagitoy a lallaki ken babai dimmackel ti pammatida babaen ti rigat dagiti carcarit ken – no dadduma – cadagiti pannacalapped ken panagkibaltangda.

## **Ti Ulidan Ni Jeremias**

Ni profeta Jeremias ti casta a tao. Isu ti maysa cadagiti tattao a nailista iti capitulo ti pammati a nagsagaba a “nacawaran ken naibaludda pay” (Hebreo 11:36; idilig ti Jeremias 37:15-16). Saan laeng nga imbalud dagiti nangtiliw kencuana, imbabada pay iti nauneg a “bubon” – Pitac ti adda ket nailubo ni Jeremias (Jeremias 38:6). Daytoy ti maicatlo a daras a naibalud ni Jeremias ken isu ti cadangcocan. Nacacarcaro ti casasaadna ket nganngani natay (versiculo 10)

Ti di-rumbeng a pannacaibalud ni Jeremias isut camaudian ti atiddug a tiempo ti panagabuso a sinagabana iti ima dagiti mismo a tattaona. Inayaban ti Dios nga agipadto ken mamallaag cadagiti tattao ti Juda a, gapu cadagiti basbasolda, ti pagarianda parmeken dagiti mangraut a ganggannaet. Imbes ta agbabawida ken ipangagda dagiti pammallaag ti Dios, nagipapasanda ni Jeremias iti pungtotda ket ginurada. Insicatda a papatayen (Jeremias 11:19, 21). Indarumda iti panagalsa (treason); tiniliwda, insaclanda iti ari ket imbaludda.

Iti sangoanan amin dagitoy napinget a sumugod kencuana, nagpacarigat ni Jeremias iti espirtual. Idi damo dina kinayat ti mamadto (Jeremias 1:4-8). Insawangna dagiti pagcuranganna ket impabasolna pay ti panangpinilit ti Dios kencuana nga agipadto (Jeremias 20:7). Iti naminsan inkeddengna a saannan nga ibaga ti sao ti Dios (versiculo 9), nupay casta pinilit ti ricnana iti panagtuloyna. Bayat ti panagtuloy ti rigatna, tinarigagayanna payen a saan coma a naipasngay (versiculo 14).

Ti biag ni Jeremias awan patinggana a panagrigat. Ti biagna saan a cas iti naraniag a pammati ti tao a di masagid ti panagduadua. No di ket nailanad iti Biblia ti naintaoan unay a pannakibacal ti nariribuc ken no dadduma masicoran a tao. Ngem nagballigi ni Jeremias babaen ti pammatina iti Dios. Inawaganna ti Namarsua kencuana: “Agasannac, O Apo, ket maimbaganacto; isalacannac ket diacto maan-ano. Sica ti idaydayawco! Saan coma a sica ti pacaigapuan ti pagbutngac. Sica ti pagcamangac no umay ti rigat” (Jeremias 17:14, 17).

Insalacan ti Dios ni Jeremias iti bubon ken iti ipapatay. Ita bigbigentayo a ni Jeremias cas naindaclan a profeta a Hebreo. Nangnangruna pay, nagun-odna ti pammasingked ti Dios ket ur-urayenna ti panagungar. Saan a nalaca ti biag ni Jeremias, ngem napatangken ti pammatina iti entero a pannacasubocna.

Ado pay dagiti dadduma a lallaki ken babbai iti Biblia a nangipasimudaag ti pammatida nga immawag iti Dios idi nagwatil ti pammatida cadagiti naricut a tiempo. Ti panangpili iti panagtulnog ken agserbi iti Dios agturong cadagiti parparicut a mangcarit iti pammatitayo. Ibaga ni Pablo cadatayo a “maidadanesto amin nga agtarigagay nga agbiag iti nadosan a panagbiag ken ni Cristo Jesus” (2 Timoteo 3:12). Masapul nga umasidegtayo iti Dios ket dawotentayo ti tulongna a mangipasdec iti naayat, natalged, matalec a pannakilangentayo Kencuana a mangpabael cadatayo a mangibtor cadagiti cacasta a pannuboc.

Mabalin a masaracanyo ti bagbagiyo a cas iti ama a napan ken Cristo ket inyumanna ti nacaro a paricutna: Linuganan ti demonio ti anacna, ket cayat ti ama nga agasan ni Cristo ti anacna. Idi imbaga ni Jesus kencuana “Amin a banag cabaclan ti tao nga adda pammatina,” ammo ti tao a nacapuy ti pammatina. Gapu ti napalalo a rigat ken luluana inyickisna ken ni Cristo, “Apo, mamatiac! Punnoam ti pagcurangan ti pammati!” (Marcos 9:23-24).

Saan a kinondenar ni Cristo wenno impawil ti tulongna iti tao a nacapuy ti pammatina. Casta met a dinatay tallicudan no nacapsut ti pammatitayo. Ngem adda banag a masapul nga aramidentayo iti babaen dagitoy a casasaad.

### **Padackelen Ti Pammati**

Namnamaen ti Dios cadatayo ti panagdackel ti pammatitayo. Napangruna unay a dumackeltayo iti pammati, gapu ta saan a mabalin a maaddaantayo iti pannakilangen iti Dios no awan dayta (Hebreo 11:6). Ti pammati isut maysa cadagiti capatgan a sanicuatayo ken isut tulbec ti isuamin a banag a napangruna. Isut gapuna nga addaantayo iti pammati a mabalintayo nga awaten ti pammadayaw ken pammasingked ti Dios. Dagiti tattao a nailanad ti pagulidanan ti pammatida para cadatayo iti Hebreo 11 napadayawanda gapu iti pammatida” iti Dios (Hebreo 11:39).

Gapu ta addaanda iti pammati, pagungaren ida ti Dios no agsubli ni Jesu Cristo (1 Corinto 15:50-52; 1 Tesalonica 4:15-16). Napangruna ti pammati a tulbec ti Pagarian ti Dios ken ti agnanayon a biag.

Cas nasalaysayen a nasapsapa, ditay mapataud ti pammati iti cabucbucodantayo ket ikeddengtayo a ditay pulos agduadua wenno agriri manen. No di ket, ti pudno, sibibiag a pammati lumtuad cas bunga ti natangkenan a pannakilangentayo iti Dios. Riparentayo no ania ti mabalintay nga aramiden tapno mapapigsatayo daytoy capangrunaan iti isuamin a pannakilangenlangentayo.

### **Kinapangruna Ti Cararag**

Irugitayo iti panagdaliasattayo nga agbiag iti biag ti pammati babaen ti panagkiddawtayo iti Dios para iti dayta. Isut pagayatanna a maaddaantayo iti pammati, ket cayatna nga ited dayta cadatayo (Lucas 11:9). Agcararagtay coma iti Dios para iti pammati, ken agcararagtay a masansan para dayta (Lucas 18:1). Ti panagcararag iti pammati isu coma ti napangruna ken cancanayon a paset ti panagbiagtayo.

Ado dagiti escritura a mangipakita a masapul a tarawidwidadtayo iti inaldaw-aldaw a pannakisatayo iti Dios (Mateo 6:11; Lucas 11:3; 2 Corinto 4:16). Iti pannacapatged ni Ari David iti nasinged a pannakilangenna iti Dios, nagcararag iti namitlo iti tunggal aldaw (Salmo 55:16-17). Ni profeta Daniel casta met a nagcararag iti namitlo a daras iti inaldaw (Daniel 6:10).

Ti cararag, a mabuyogan iti panagadal cadagiti Escritura, napangruna a paset ti pannakipatangtayo iti Dios. Isut maysa a wagas ti panangyebcastayo iti ayat, casta met cadagiti pacasecnantayo, Kencuana. Daytoy naimpusoan a pannakisaritayo iti Dios padackelenna ti pammati.

Agbunga met ti cararag iti panangipangag ti Dios cadatayo. Riparenayo daytoy a cari: “Masapulanyonto ti Apo a Diosyo no birokenyo iti amin a pusoyo, ken amin a cararuayo” (Deuteronomio 4:29).

No ipammaysatayo ti bagbagitayo iti napudno a panagcararag ket agdawattayo iti pammati, saannatayo a paayen ti Dios. Tarigagayanna ti mangted cadatayo cadagiti espiritual a sagsagut a cas iti naayat nga ama cayatna a pacanen ti mabisin nga anacna (Lucas 11:11-12). Incari ni Jesus nga aniaman ti dawatentayo iti naganna ited ti Dios dayta cadatayo (Juan 14:13; 15:16; 16:23).

### **Canayonenyo a Basaen ti Biblia**

Iti cararag makisatayo iti Dios. No basaentayo ti Biblia, makisao ti Dios cadatayo babaen ti Saona.

Ibaga ti Biblia cadatayo nga “umay ti pammati babaen ti panagdengngeg iti mensahe, ket umay ti mensahe babaen ti pannacaicasaba ni Cristo” (Roma 10:17). Laglagipentayo no ania ti pammati. Iti calacaan a formana, ti pammati isut panamati nga aramiden ti Dios ti aniaman nga ibagana nga aramidenna (Roma 4:20-21). Tapno maammoan no ania ti ibaga ti Dios cadatayo, masapul a basaentayo ti Biblia, ti naipalgac a sao ti Dios iti tao. Ibagana cadatayo no casano ti cayatna a panagbiagtayo. Ibagana cadatayo no ania ti aramidenna para cadatayo. Nairaman a nailagom dagiti ado a pacasaritaan dagiti pannakilangen ken ibabaetna para iti tunggal tao ken iti isuamin a sangcataoan.

Bayat ti cancanayon a panangbasa iti Biblia ken panagcararag, dumackelcayo iti pammati iti dua a wagas. Umuna, masursuroyo no ania dagiti carcari ti Dios. Nangaramid ti Dios cadagiti carcari a mabalinyo a tuntonen. Maicadua, dagiti macasalibucag a sarsarita iti Biblia patalgedan dacayo ken tumulongda a mangpapijsa iti pammatiyo.

Iti panagsaona maipapan cadagiti Escritura, kinuna ni Pablo, “Amin nga adda iti Nasantoan a Surat, naisuratda tapno isurodatayo a mangnamnama babaen ti anus ken pammaregta nga ited ti Nasantoan a Surat” (Roma 15:4). Bayat ti panagdackel ti namnamatayo, dumacdackel met ti pammatitayo. Nagsinggalut dagitoy a dua. (Kiddawenyo dagiti libre a libreta “Pudno Cadi Ti Biblia?” ken “Casano ti Pannacatarus iti Biblia. Macatulongda cadacayo a macasursuro iti ad-ado a panagadal iti Biblia, mangpapijsa ken mangibangon iti pammatiyo).

### **Panagtulnog Iti Dios**

Sabali pay a casapulan nga addang iti panagdackel iti pammati isu ti panangaramid ti aniaman nga ibaga ti Dios. Ipangagtayo dagiti bilbilinna.

Ado dagiti tattao nga awanan iti rumbeng a pannacaawatda iti panagtulnog. Iti maysa nga ima, adda dagiti mangipagarup a mabalinda a mategged ti agnanayon a biag babaen cadagiti

aramidda. Agkibaltangda a macatarus a ti pannacaisalacan isut di-pagrebbengan a sagut ti Dios cadatayo (Roma 6:23; Efeso 2:8), ket ditay pulos matgedan daytoy awan gatadna a sagut babaen ti bucodayo a pigsa. Iti sabali a bangir, adda dagiti agtarigagay nga awaten ti Dios ida iti agdama a casasaadda ket awan ti panggepda a mangbalbaliw iti biagda.

Ti naimpusoan a panagtulnog maysa a panangipalawag – maysa a panangyebcas – iti pammati. Nalabit casayaatan ti pannacagupgopna cas napnoan yaman a panangsupapac iti isuamin nga inaramid ken ti incari ti Dios nga aramiden pay para cadatayo. Daytoy ti gagangay a paset ti ayattayo nga umasideg iti Dios ken agbalin nga ad-adda a cas Kencuana. Incari ni Jesus a siasinoman ti agtulnog Kencuana masagrapnanto ti naisangayan a kinadecket Kencuana ken ti Ama. “...Ti agayat Caniac, tungpalennanto dagiti saoc. Ayatento ni Amac, ket Siac ken ti Ama umaycamto agtaeng kencuana” (Juan 14:23).

Ipakita daytoy cadatayo a mabalintay a gaw-aten ti kinapudno iti caadda ni Jesus ken ti Ama no agtulnogtayo Cadacuada.

Ti pagsilpoan ti panagtulnog ken pammati mapanecnecan iti entero a Biblia. No adda pammati cadatayo, mapanecnecan coma babaen ti cababalintayo. Dagiti mapagtalcan a lallaki ken babai ti Biblia agpapadada nga addaan iti daytoy.

Nupay casta, ti naimpusoan a panagtulnog iti Dios casapulanna ti nasayaat a pannacaawat iti lintegna. Tapno maammoan no sapay nga inted ti Dios cadatayo iti lintegna ken tapno maawatan ti pamunganayan a principio a masaracan cadagiti Sangapul a Bilin, dawatenyo ti libre a copia ti libreta Dagiti Sangapul A Bilin.

## **Makipagnacayo Iti Dios**

No agbiagcayo iti biag ti cararag, ad-adalenyo ti Biblia ken agtulnogcayo iti Dios, mapadur-asyo ti nasinged a pannakilangenyong Kencuana. Bayat ti pannakipagnayo iti Dios, dumackel ti pammatiyo. Ti pannakipagna iti Dios isut pannacaadda iti nauneg a pammati. Ni Enoc ken Noe isuda ti dua a pagulidanan iti Biblia cadagiti tattao nga addaan nauneg a pammati (Genesis 5:22; 6:9).

Ti pannakipagna iti Dios caipapananna ti inaldaw-aldaw a pannakilangen Kencuana, ti sipupudno ken cancanayon a panangsapul iti pagayatanna. No agbiagcayo iti nadiosan a biag, makipagnacayo iti Dios nga addaan iti nalibnus a puso, dumackel ti pammatiyo. Ti masansan, cancanayon a pannakisaotayo iti Dios napangruna unay gapu ta ti pammati isut saringit-a-bunga ti nadiosan a panagbiag. Dumackel ti pammati bayat ti pannagna ti tiempo. Ti cantero ammona a saan a bumangon iti apagcanito ti cemento nga alad. Masapul nga in-inutenna a naynayonan sagbabassit, iparabawna ti maysa a ladrilyo iti sabali, maysa ken maysa cada daras. Casta met la a wagas, ti panangpadackel ken panangpabacnangtayo iti pammatitayo babaen ti masansan, cancanayon a pannakilangentayo iti Dios.

## **No Masuot Ti Pammatiyo**

Iti tunggal maysa nga addaan iti pammati masuot. Cuna ti Biblia a dagiti casta a pannuot “napatpateg ngem ti balitoc” (1 Pedro 1:7). Nupay ti balitoc madadael iti camaudianan, ti pammatitayo agnanayan a pasettayo no pagungarennatayo ti Dios a sumabat ken Jesu Cristo.

Saan a macaay-ayo dagiti pannuot ken parparicut. No agdas-alda cadatayo, iti damo casla nacaroda unay, ken uray la a macadadael. Ngem dagiti pannuot isuda dagiti gundaway a mangbangon iti pammati ken mangpadackel iti kina-espiritual.

Idi impupoc dagiti guardia ni Daniel iti pupocan dagiti leon (Daniel 6), dina ammo no ania ti pisical a gasatnanto. Naibilin kencuana a pagdaydayawanna ti didiosen nga estatua ti maysa a tao. Nagkedked. Nupay dina ammo no ania ti mapasamac kencuana, ammona nga iti laeng nalinteg a banag isu ti panagtulnog iti Dios, uray no caipapanan iti pannacapatayna. Saan a pulos nakitinnwar, ket insalacan ti Dios cadagiti leon.

Nupay casta, sacbay nga isalacan ti Dios ni Daniel, indas-alna ti talecna Kencuana. Ammona nga, uray no saan nga isalacan ti Dios cadagiti leon, ti masacbayanna iti Dios natalged ti kinaagnanayon.

Siasinoman a mangikeddeng a sumurot ken Cristo agtungpal a sumango cadagiti pannacasuot. Mabalin nga ibagada a makitinnawarcayo iti kinapudno nga impalgac ti Dios iti Saona. Ti kinapudno ti pammatiyo mabalin a masuot iti casta a canito iti kinapudno. Casano ti pagsaadanyo?

Cas nasursurotayo, naanus ken maawatan ti Dios dagiti kinacapuytayo, ngem no dadduma sapulenna ti panagdur-as ti pammatitayo. Cadagiti cacasta a tiempo sapulentayo ti siribna iti ad-adda pay a kinapudno. Icararagtayo Kencuana nga ipakitana cadatayo ti pagayatanna.

Sapulentayo ti naimbag a pammagbaga nga espiritual (Proverbio 24:6). Ket, iti caadda cadatayo iti kired ken pammati ti Dios, masapul nga agdur-astayo.

Idinto ta ipalubos ti Dios dagiti babassit a pannuot nga agdas-al cadatayo a pangisaganana cadatayo cadagiti daddadackel a pannuot nga adda iti masangoanantayo, masapul nga inaldaw-aldaw a papigsaen ti pammatitayo. No saantayo a sanayen ti panagtalectayo iti Dios agingga lumtuad ti dackel a riribuc, masaracantayo nga ad-adda ti kinaricut ti pannagnatayo.

Ti panagbiag iti biag ti cararag, panagadal iti Biblia ken napacumbaba a panagtulnogtayo iti Dios lawlawagan ken papigsaenda ti pammatitayo. Saan a cancanayon a mapilitayo ti tiempo iti biagtayo iti pannuot-pammati a riribuc, ngem no birokentayo ti Dios itan ad-adda a macasaganatayo no dumteng ti casta a pannuot.

### **Ti Pammati Iti Cari Ti Pagarian Ti Dios**

Cas ken profeta Daniel, masapul a maaddaantayo iti pammati ken namnama iti cari ti Pagarian ti Dios ken amin a ramitramitna. Ti Pagarian ti Dios isut agnanayon a taeng nga ipasecto ni Jesu Cristo ditoy daga intono agsubli. Gibusannanto amin a pagpagarian ket isunto laeng ti agpaut nga agnanayon (Daniel 2:44). Dagitinto sasanto – dagiti adipen ti Dios – ti agnanayon nga agturay iti dayta a pagarian (Daniel 7:18). Aniaman a sacrificyo nga maiyawag nga aramidentayo para iti masacbayan a gunggona awan caes-escanna no maidilig iti kinadackel ken kinangayed ti gunggona nga indulin ti Dios para cadatayo (Roma 8:18). (Tapno nasaysayaat ti pannacaawatyo iti nacaar-arnged a kinapudno maipapan iti Pagarian ti Dios cas insuro ni Cristo, kiddawenyo ti libre a copia Ti Naimbag a Damag iti Pagarian).

Tawidentayto ti pagarian intono panagungar iti agnanayon a biag inton agsubli ni Jesu Cristo (1 Corinto 15:50-52). Ti pammatitayo iti daytoy dumteng a pagarian isu, iti mismo a bucodna, iti aramid ti pammati. Casta daytoy gapu ta ditay makita ti Pagarian ti Dios, ngem ibaga ti Dios

cadatayo a pumudnonto. Ti masacbayan a panagtawid iti castat' kinadackel ken kinadayag awagannatayo nga agbiag babaen ti pammati.

Ti biag ti pammati mabalin a masapulna a datayo, cada tiempo, bumaddectayo iti dinagin-awa a casasaad. Mabalin a masaracantayo ti bagbagitayo cadagiti casasaad a ditayonton mapatalgedan cadagiti nacairuaman a gin-awa. Uray ti bucodtayo a kinatalimeng mabalin a maipangta. Iti cacasta a tiempo masapul nga agindegtayo a mangipamaysa ti panagkitatayo iti Pagarian ti Dios. Calpasan amin, “ti pammati isut panangnamnama nga awaten dagiti bambanag nga ur-urayen ken panagtalged iti caadda dagiti bambanag a ditay makita” (Hebreo 11:1).

Agtacder ti pammatitayo a naibatay iti natalged a Sao ti Dios, nga agindeg nga agnanayon. “Casla balang a ruot ti amin a tao...ngem ti Sao ti Dios agtalinaed iti agnanayon” (1 Pedro 1:24-25). Dagiti tattao ti pammati nga indulin dagiti pacasaritaanda iti Biblia para cadatayo intacderda ti Sao ti Dios. Namatida iti Dios.

Incari ti Dios ti nasaysayaat a gunggona (Hebreo 11:40) para cadagiti nangipaminsan iti biagda iti panagsapulda iti Pagarian ti Dios (Mateo 6:33). Uray pay daytoy a biag addaan cadagiti macaay-ayo a canitona, nagtalinaed ni Pablo iti rumbeng a pagsaadan: “...ibilangco amin a pucaw gapu iti napatpateg a pannacaammo ken Cristo Jesus nga Apoc” (Filipos 3:8).

Icari ti Dios cadatayo iti agnanayon a biag intono panagungar. Cabayatanna, liwliwaennatayo no iti panagpaay Kencuana mangted cadatayo cadagiti nasaem a panagsacrifisyo (2 Corinto 1:3-5). Ti panangtarawidwid ti nalawag a parmata iti nangayed a masacbayan ken pananglaglagip cadagiti macaliwliwa a carcari ti Dios macatulung iti panangidur-astayo iti sibibiag a pammati.

Ti pannacaayab a mangammo ken mamati iti Pagarian ti Dios nacapatpateg unay. Saan a tunggal maysa maayaban a macatarus wenno macaawat iti dayta iti daytoy a panawen (Lucas 8:10).

Ti pannacaawat cadagitoy a kinapudno ti Dios isut sagut nga aggapu Kencuana. No maawatanyo ida, ay-ayabannacayo ti Dios a makiraman iti naindaclan a planona. Tapno matuntonyo daytoy a sagut masapul nga agtignaycayon. Surotenyo ti pammagbaga ti Hebreo 6:12 ken “agbalincayo ketdi coma a cas cadagiti dadduma, a gapu iti pammati ken panaganusda, tawidenda ti incari ti Dios.”

Irugiyo itan ti mangpadackel iti sibibiag a pammati a mangilasat cadacayo cadagiti pannuot ti biag ken iti sumungsungad a Pagarian ti Dios.

\*\*\*

*Impatarus ni: Pedro A. Fabroa (from: You Can Have Living Faith, by David Treybig, United Church of God, an International Association)*